

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ: УЗАГАЛЬНЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

©2024 ХІЦАН Д. В.

УДК 336:330.3
JEL: G20; O31; O33

Хіцан Д. В. Інноваційні технології у фінансовій сфері: узагальнення світового досвіду

Упровадження інновацій дає змогу забезпечити суб'єкту діяльності стійкий економічний стан – як на рівні національного фінансового сектора, так і на міжнародному ринку фінансових послуг. Поширення фінансових технологій у світі продовжує еволюціонувати шляхом появи нових продуктів і послуг. Незважаючи на різні підходи до розвитку підприємств та організацій фінансового сектора, спільними рисами залишаються прагнення до інновацій, забезпечення безпеки фінансової системи та захист споживачів. Сучасна тенденція до впровадження гнучких моделей реагування на зміни економічного середовища є однією з ключових стратегій для створення сприятливих умов для розвитку інноваційних технологій у фінансовій сфері. Мета роботи полягає в теоретичному узагальненні світового досвіду впровадження фінансових інновацій та розробці рекомендацій щодо його імплементації у вітчизняну практику. Фінансові інноваційні технології є важливим компонентом розвитку національної економіки України. Наша країна має значний потенціал для розвитку фінансових технологій, але її регуляторна база все ще потребує суттєвих змін для створення сприятливого середовища для інновацій. На відміну від Великої Британії чи ЄС, де регуляції спрямовані на прискорення впровадження фінансових технологій, в Україні цей процес тільки розпочинається. У роботі проаналізовано світовий досвід впровадження інноваційних технологій у фінансовій сфері. Розглянуто досвід фінтех-інновацій у США, Великій Британії, Китаї, Сінгапурі, Південній Кореї, визначено особливості впровадження та можливість їх адаптації до діяльності суб'єктів господарювання України. Визначено наявні регуляторні перепони для можливостей генерації фінтех-стартапів в Україні. Національний банк України (НБУ), який є ключовим регулятором національного фінансового сектора, поступово впроваджує нові правила та умови для розвитку фінансових технологій. Проте на теперішній час проблемою залишається обмежена законодавча база для криптовалют, блокчейн-технологій та інших інноваційних рішень, що гальмує розвиток таких інструментів. Аналіз досвіду впровадження інноваційних технологій у провідних країнах світу доводить, що вже зараз Україна має достатньо гнучку регуляторну систему, що створює потенційні переваги для генерації фінансових стартапів, але водночас існують певні ризики недосконалої регуляторної системи.

Ключові слова: інновації, інноваційні технології, фінансова сфера, суб'єкти бізнесу, конкурентоспроможність, інноваційні продукти, фінансові інновації, фінтех-інновації, регуляторні перепони.

Табл.: 1. **Бібл.:** 15.

Хіцан Дмитро Вадимович – аспірант кафедри обліку і фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002, Україна)

E-mail: dkhitsan@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2454-9457>

UDC 336:330.3
JEL: G20; O31; O33

Khitsan D. V. Innovative Technologies in the Financial Sector: Generalization of International Experience

The introduction of innovations makes it possible to ensure a stable economic situation for the business entity – both at the level of the national financial sector and in the international financial services market. The spread of financial technologies in the world continues to evolve through the emergence of new products and services. Despite different approaches to the development of enterprises and organizations in the financial sector, the common features remain the desire for innovation, ensuring the security of the financial system and protecting consumers. The contemporary tendency towards the introduction of flexible models of response to changes in the economic environment is one of the major strategies for creating favorable conditions for the development of innovative technologies in the financial sector. The aim of the publication consists in a theoretical generalization of the international experience in the implementation of financial innovations and to develop recommendations for its implementation in domestic practice. Financial innovation technologies are an important component of the development of the national economy of Ukraine. Our country has significant potential for the development of financial technologies, but its regulatory framework still needs significant changes to create a favorable environment for innovation. Unlike the UK or the EU, where regulations are aimed at accelerating the introduction of financial technologies, in Ukraine this process is just beginning. The article analyzes the international experience in the introduction of innovative technologies in the financial sector. The experience of fintech innovations in the USA, Great Britain, China, Singapore, South Korea is considered, the features of implementation and the possibility of their adaptation to activities of the business entities in Ukraine are determined. The existing regulatory obstacles to the possibilities of generation of fintech startups in Ukraine are identified. The National Bank of Ukraine (NBU), which is the key regulator of the national financial sector, is gradually introducing new rules and conditions for the development of financial technologies. However, at present, the limited legal framework for cryptocurrencies, blockchain technologies and other innovative solutions remains a problem, which hinders the development of such instruments. An analysis of the experience of implementing innovative technologies in the leading countries of the world proves that Ukraine already has a fairly flexible regulatory system, which creates potential advantages for the generation of financial startups, but at the same time there are certain risks of an imperfect regulatory system.

Keywords: innovations, innovative technologies, financial sector, business entities, competitiveness, innovative products, financial innovations, fintech innovations, regulatory obstacles.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 15.

Khitsan Dmytro V. – Postgraduate Student of the Department of Accounting and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (2 Kyrpychova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: dkhitsan@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2454-9457>

В умовах глобалізаційних процесів в економіках країн світу та мінливості ринкового середовища фінансовий сектор потребує швидких змін, котрі дозволять належним чином відповідати на наявні виклики конкурентного середовища та сприяти ефективному виконанню наявних завдань. Значна кількість науковців та експертів фінансового ринку відзначають провідну роль інновацій як дієвого інструменту на шляху набуття конкурентних переваг. Упровадження інновацій дає змогу забезпечити суб'єкту діяльності стійкий економічний стан як на рівні національного фінансового сектора, так і на міжнародному ринку фінансових послуг.

Поширення фінансових технологій у світі продовжує еволюціонувати з появою нових продуктів і послуг. Незважаючи на різні підходи до розвитку підприємств та організацій фінансового сектора, спільними рисами залишаються прагнення до інновацій, забезпечення безпеки фінансової системи та захист споживачів. Сучасна тенденція до впровадження гнучких моделей реагування на зміни економічного середовища є однією з ключових стратегій для створення сприятливих умов для розвитку інноваційних технологій у фінансовій сфері.

Незважаючи на значну потребу в ресурсах, яких вимагають процеси розробки та впровадження інноваційних технологій у фінансовій сфері, фінансові інновації є рушійною силою змін, забезпечуючи підвищення якості послуг і створення нових можливостей для розвитку бізнесу та економіки загалом.

Сучасні організаційні та технологічні винаходи цифровізації відкривають все більше нових можливостей впровадження інноваційних технологій як у діяльності фінансових організацій, так і в процесі задоволення споживачів фінансових послуг.

Мета роботи полягає в теоретичному узагальненні світового досвіду впровадження фінансових інновацій та розробці рекомендацій щодо його імплементації у вітчизняну практику.

Враховуючи важливу роль фінансової сфери в економічних процесах і позитивний досвід упровадження інновацій, значна кількість науковців присвятила свої дослідження цій проблематиці. Наразі накопичено значний досвід, що відбивається в дослідженнях, присвячених особливостям упровадження фінансових інновацій на глобальному, національному рівнях та на рівні фінансових установ.

Серед іноземних дослідників слід згадати таких науковців, як J. Schumpeter, C. Christensen, M. Johnson, які, на думку багатьох вітчизняних авторів, зробили вагомий науковий внесок у теоретичне дослідження фінансових інновацій.

Серед вітчизняних науковців, які присвятили свої дослідження проблематиці фінансових інно-

вацій, можна відзначити: колектив авторів на чолі з С. В. Онишко [1], Ю. Коваленко [2], В. Міщенко, С. Науменкову [3], В. М. Опаріна зі співавторами [4] та інших.

Відомий фахівець-теоретик Й. Шумпетер (J. Schumpeter) – один із перших економістів-науковців, який розглянув інновації як рушійну силу економічного розвитку. Його концепція «творчого руйнування» є основою для розуміння того, як інновації трансформують ринки, включно з фінансовим сектором [5].

Американський вчений, автор теорії «підприємств інновацій» К. Крістенсен (C. Christensen) разом зі співавторами (M. E. Raynor, R. McDonald) у статті «What Is Disruptive Innovation?» визначив, що інновації можна застосувати у фінансових технологіях. Їхнє дослідження стосується того, як інновації змінюють традиційні бізнес-моделі, включно з фінансовими послугами [6].

Раніше К. Крістенсен, М. Джонсон і Г. Кагерманн (C. Christensen, M. Johnson, H. Kagermann) проаналізували й описали динаміку «інновацій бізнес-моделі» в статті «Reinventing Your Business Model» у виданні Harvard Business Review 2008 р. [7].

Попри наявність значної кількості наукових розробок у цьому напрямі, технологічний прогрес і швидкоплинні зміни економічного середовища роблять дослідження сутності фінансових інновацій завжди актуальними.

Технологічні інновації виступають рушійною силою прогресу, оскільки вони сприяють підвищенню продуктивності, зниженню витрат і поліпшенню якості життя населення.

У загальному визначенні «інновація» – це процес створення та впровадження нових ідей, продуктів, технологій або методів, які мають на меті поліпшити наявні процеси чи продукти або створити абсолютно нові рішення [8].

Інновації відрізняються від простої модернізації тим, що пропонують не лише поліпшення, а принципово новий підхід до вирішення певної проблеми. Інноваційний процес часто супроводжується «research and development» (R&D) – науковими дослідженнями та розвитком, тестуванням нових рішень і адаптацією до потреб споживачів або бізнесу [7].

У сучасному світі інновації набувають стратегічного значення, оскільки здатні забезпечити конкурентні переваги суб'єктам господарської діяльності та довготривалий успіх на ринку.

Фахівці та науковці визначають значну роль інноваційних технологій у позитивних змінах діяльності суб'єктів підприємництва, що сприяють позитивним соціальним змінам у суспільстві. Важ-

ливість їх упровадження та проблеми інноваційного розвитку досліджували вітчизняні та іноземні науковці О. Амоша [9], В. Міщенко, С. Науменкова, В. Опарін [3], Т. Паєнтко, В. Федосов, О. Сущенко [4], Й. Шумпетер [5].

Переважає більшість авторів відзначає, що вплив упровадження інноваційних технологій можна оцінити через низку таких важливих позитивних аспектів, як: економічне зростання, поліпшення якості життя населення, інтеграція до відповідних умов ринку, підвищення конкурентоспроможності бізнесу та інше [2–4].

Відзначимо, що інноваційні технології стимулюють економічне зростання шляхом підвищення продуктивності та ефективності виробничих процесів. Наприклад, автоматизація та цифрові технології дозволяють компаніям виробляти більше товарів з меншими затратами ресурсів, що веде до зниження собівартості продукції та підвищення конкурентоспроможності на світовому ринку. Водночас розвиток технологій створює нові ринки та можливості для підприємництва.

Серед можливих соціальних змін у суспільстві інновації у сфері медицини, транспорту, комунікацій і багатьох інших галузях значно поліпшили якість життя. Технологічні досягнення, такі як телемедицина, діагностичні системи на базі штучного інтелекту та новітні методи лікування, дозволяють забезпечити ефективніший догляд за здоров'ям і підвищити тривалість життя. Також інноваційні технології спрощують доступ до інформації, освіти та сприяють інтеграції різних соціальних груп у глобальне суспільство.

Інновації в інформаційних і комунікаційних технологіях сприяють глобалізації та інтеграції суб'єктів економічної діяльності. Інтернет, мобільний зв'язок і цифрові платформи дають змогу суб'єктам бізнесу та споживачам вільно взаємодіяти по всьому світу, усуваючи просторові обмеження. Це відкриває нові можливості для міжнародного співробітництва в економічній, фінансовій та соціальній сферах.

Для суб'єктів бізнесу впровадження інноваційних технологій є одним із основних факторів збереження та зміцнення позицій на ринку. Компанії, які активно інвестують у дослідження та розвиток (R&D), мають можливість створювати нові продукти та послуги, які відповідають потребам споживачів, тим самим випереджаючи конкурентів.

Необхідно відзначити, що інноваційні технології формують нові професійні галузі та створюють потребу в нових навичках. Такі напрями, як штучний інтелект, робототехніка, кібербезпека та біоінженерія, відкривають можливості для появи нових професій, що сприяє розвитку ринку праці.

Отже, інноваційні технології мають вирішальне значення для сучасного світу, оскільки вони сприяють економічному розвитку, соціальному прогресу, глобальній інтеграції та екологічній стійкості.

Зазначимо, що фінансові інновації відіграють значну роль у трансформації сучасної економіки, створюючи нові можливості для бізнесу та споживачів. Вони сприяють вдосконаленню процесів управління фінансами, стимулюють економічне зростання та підвищують конкурентоспроможність як на національному, так і на глобальному рівнях, забезпечуючи безпеку фінансової системи.

Відповідно до аналітичної доповіді видання «Market Data Forecast», очікується, що світовий ринок фінансових технологій зросте з 209,7 млрд дол. США у 2024 р. до 644,6 млрд дол. США до 2029 р. завдяки прогресу в цифрових платежах, блокчейні, штучному інтелекту та інших технологіях. Це швидке розширення підкреслює визначну роль інновацій у трансформації фінансової системи [10].

Інновації можна класифікувати на декілька типів: продуктові, процесні, організаційні, маркетингові. Загальну спрямованість кожної з визначених груп та особливості їх застосування у фінансовій сфері наведено в *табл. 1*.

Упровадження фінансових інновацій можна розподілити по рівнях: глобальний – світовий, національний – рівень держави та мікрорівень – суб'єктів діяльності (установ і підприємств).

У глобальному контексті фінансові інновації сприяють інтеграції ринків, розвитку фінансових технологій та полегшенню доступу до фінансових ресурсів у всьому світі.

Інновації фінансових технологій (скорочено – фінтех) включають широкий спектр цифрових рішень для поліпшення фінансових послуг. Наразі вони охоплюють мобільні застосунки для банкінгу, автоматизацію інвестицій, онлайн-кредитування та багато іншого. Фінтех-компанії, як-от PayPal, Revolut та Monzo, пропонують зручні та швидкі послуги без посередників, спрощуючи фінансові операції.

В Україні ці процеси набирають обертів завдяки появі фінтех-стартапів, цифровізації фінансових послуг. Значним внеском у процес диджиталізації громадян України з боку держави можна визначити впровадження мобільного застосунку «Дія». Функції мобільного застосунку «Дія» сприяють не тільки гармонізації взаємодії суспільства та держави в наданні адміністративних послуг, а й служать безпеці обігу фінансових ресурсів та запобігають шахрайству.

На світовому рівні фінансова діяльність формується та розвивається на основі міждержавних договорів. До інноваційних продуктів фінансової

Класифікація, сутність та особливості застосування фінансових інновацій

Загальна класифікація інновацій	Спрямованість	Особливості форми використання у фінансовій сфері
Продуктові інновації	Створення нових або значно поліпшених продуктів	Використання нових видів фінансових інструментів (криптовалюти, деривативи) та інноваційних фінансових послуг (платформи для краудфандингу, мобільні платежі)
Процесні, або технологічні, інновації	Удосконалення технологічних чи бізнес-процесів, що веде до зростання ефективності	Використання блокчейн-технологій, штучного інтелекту (ШІ) та великих даних для управління фінансовими процесами
Організаційні інновації	Зміни в управлінні чи організаційних структурах, які підвищують ефективність діяльності	Упровадження нових підходів до взаємодії між фінансовими установами та споживачами, включно з онлайн-банкінгом і дистанційним обслуговуванням клієнтів
Маркетингові інновації	Упровадження нових підходів до просування товарів і послуг на ринку	Дозволяють проводити аналіз клієнтських даних, детально вивчати поведінку клієнтів, їхні уподобання та фінансові потреби

Джерело: авторська розробка.

системи можна віднести появу міждержавних електронних платіжних систем, міждержавних безпечових програмних продуктів, міжнаціональних фінансових аналітичних і безпечових стандартів.

З позитивного досвіду міждержавних фінансових інновацій можна навести приклад заходів, спрямованих на забезпечення безпеки фінансового ринку. Інституції ЄС значну увагу приділяють гармонізації правил для фінансових технологій, що сприяє конкуренції та інноваціям. Однією з ключових директив є PSD2 (Payment Services Directive 2), яка надає можливість стороннім постачальникам послуг отримувати доступ до банківських рахунків клієнтів, відкриваючи можливість для розвитку фінтех-компаній. Регулювання також спрямоване на підвищення прозорості та безпеки платежів.

На національному рівні кожна країна відповідно до своїх законодавчо-правових актів формує та проводить інноваційну політику.

В умовах фінансово-економічної діяльності України впровадження фінансових інновацій регулює Верховна Рада України (далі – ВР). Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» [11] ВР визначає єдину державну політику у сфері інноваційної діяльності.

У Законі [11] визначено: «Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та

якість виробництва і (або) соціальної сфери». «Інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг».

На мікрорівні політику впровадження фінансових інновацій суб'єкт господарювання формує самостійно.

Серед основних напрямів винаходу та впровадження фінансових інновацій можна визначити:

- ✦ забезпечення стабільності та безпеки руху фінансових ресурсів;
- ✦ підвищення ефективності діяльності фінансових інститутів;
- ✦ запобігання шахрайству.

За висновками експертів [12–14], Україна знаходиться на ранній стадії гармонізації світових інноваційних технологій, хоча деякі дії, спрямовані на гармонізацію з міжнародними стандартами, вже зроблено.

Серед провідного досвіду інноваційних технологій у фінансовій сфері необхідно відзначити досягнення США, Великої Британії, Китаю, Сінгапуру, Південної Кореї.

Велика Британія, яка є одним із провідних центрів розвитку фінансових технологій, за допомогою Управління фінансових послуг (*Financial Conduct Authority – FCA*) активно підтримує інновації через так звані «регуляторні пісочниці» (*regulatory sandboxes*). Це дозволяє фінтех-компаніям тестувати свої продукти в умовах обмеженого регулювання, що сприяє швидкому виходу на ринок нових інноваційних рішень. Окрім того, Велика Британія

забезпечує високий рівень захисту споживачів та боротьбу з фінансовими злочинами [12].

У США регулювання фінансових технологій є досить фрагментованим і здійснюється на рівні як федеральних, так і штатних органів. Основні регулятори, такі як Комісія з цінних паперів та бірж (*U. S. Securities and Exchange Commission – SEC*), Федеральна резервна система (*Federal Reserve System – FRS*) та Бюро фінансового захисту споживачів (*Consumer Financial Protection Bureau – CFPB*), працюють над забезпеченням відповідності нових фінансових технологій законодавству. Також важливу роль відіграють регіональні регулятори, що можуть створювати окремі вимоги до ліцензування фінтех-компаній.

Китай є одним зі світових лідерів у розвитку цифрових фінансових технологій, зокрема завдяки таким платформам, як Alipay та WeChat Pay. Регулювання фінансової сфери в Китаї є жорстким і контрольованим державними органами, такими як Народний банк Китаю (PBOC). Держава підтримує розвиток технологій, але водночас жорстко контролює їхнє використання для забезпечення стабільності фінансової системи.

Сінгапур є важливим центром фінансових інновацій в Азії. Monetary Authority of Singapore (MAS) активно підтримує розвиток фінтеху через програми співпраці з приватними компаніями та створення сприятливого регуляторного середовища. Також існують податкові стимули для інвестицій у фінтех-компанії, що сприяє залученню міжнародних інвесторів.

В Україні деякі з наведених технологічних і фінансових інструментів лише починають впроваджуватися, і їх потенціал задіяний частково. В умовах невизначеності та вибору інноваційних інструментів необхідно враховувати, що досвід упровадження інноваційних технологій у фінансовій сфері кожної з країн має свої відмінності. Впровадження технологічних і фінансових інструментів за умов України може мати не тільки позитивні, але й негативні наслідки.

Аналіз наявних фінансових технологій в економічно розвинутих країнах дозволяє краще зрозуміти місце України на світовій арені фінансових технологій, а також її потенціал у розвитку цієї галузі. Фахівці та аналітики фінансового ринку визначають, що хоча фінансові інновації в Україні розвиваються швидкими темпами, регуляторна база все ще відстає від багатьох фінансово-економічних систем провідних країн.

Відзначимо, що регуляція фінансових технологій у Китаї суттєво відрізняється від України та інших демократичних країн. Китай є світовим лідером

у сфері фінансових технологій, але водночас його ринок є одним із найбільш зарегульованих і контрольованих державою. Народний банк Китаю активно контролює фінансовий сектор і встановлює суворі правила для суб'єктів діяльності, особливо щодо цифрових валют і мобільних платіжних систем.

Досвід упровадження інноваційних технологій країн «демократичного розвитку» є більш гармонізованим до умов нашої країни, але теж має деякі особливості.

У США фінансові технології регулюються як на федеральному, так і на рівні штатів, що створює певну складність для учасників ринку, але водночас відкриває можливості для інновацій. Наприклад, штат Нью-Йорк відомий своїми суворими вимогами до криптовалютних компаній через наявність комерційних ліцензій (BitLicense), тоді як інші штати можуть мати менш жорсткі умови для суб'єктів фінансового ринку, пов'язаних з криптовалютами операціями.

Порівняно з Україною США мають набагато більш розвинуту та децентралізовану регуляторну систему, що дозволяє швидше реагувати на інновації. Водночас це створює виклики для стартапів, які повинні адаптуватися до різних регуляторних вимог.

Інноваційні технології у фінансовій сфері Великої Британії забезпечують високу ступінь захисту споживачів, що робить її одним із найпривабливіших ринків для фінтех-стартапів. Досвід Великої Британії у створенні «регуляторних пісочниць», які дозволяють компаніям тестувати свої технологічні продукти, в умовах часткового регулювання в Україні лише тільки починає впроваджуватися.

У ЄС, як уже зазначалося, діють гармонізовані регуляції для фінансових технологій, що дозволяє фінтех-компаніям працювати в межах спільного ринку. Європейський регулятор намагається створити рівні умови для гравців ринку, одночасно забезпечуючи безпеку та прозорість фінансових операцій.

Україна, на відміну від ЄС, лише почала запроваджувати подібні інструменти, такі як відкритий банкінг, і все ще знаходиться на шляху до створення надійної інфраструктури для підтримки фінансових технологій.

Наразі Україна знаходиться на ранніх стадіях розробки регуляторної бази для фінансових технологій, хоча існують позитивні кроки в напрямку гармонізації з міжнародними стандартами. Зокрема, Закон «Про платіжні послуги» [15] вводить нові положення щодо платіжних послуг, що наближає українське законодавство до директиви PSD2 в Європейському Союзі. Наявна в Україні законодавча база [11; 15] та регуляторні акти відкривають нові

можливості для небанківських установ надавати фінансові послуги, сприяючи конкуренції на ринку.

Національний банк України (НБУ), який є ключовим регулятором національного фінансового сектора, поступово впроваджує нові правила та умови для розвитку фінансових технологій. Проте на теперішній час проблемою залишається обмежена законодавча база для криптовалют, блокчейн-технологій та інших інноваційних рішень, що гальмує розвиток таких інструментів.

ВИСНОВКИ

Технологічний прогрес, зміни фінансових систем і розвиток цифрових технологій відкривають нові можливості для суб'єктів економічної діяльності та споживачів послуг. Фінансові інновації постійно змінюють фінансовий ландшафт як на національному, так і на глобальному ринку. Технічний прогрес надає все нові можливості, які не тільки роблять фінансові послуги більш доступними, ефективними та швидкими, але й знижують витрати, підвищують безпеку та відкривають нові можливості для підприємств і споживачів.

Фінансові інноваційні технології є важливим компонентом розвитку національної економіки України. Наша країна має значний потенціал для розвитку фінансових технологій, але її регуляторна база все ще потребує суттєвих змін для створення сприятливого середовища для інновацій. На відміну від таких держав, як Велика Британія чи країни ЄС, де регуляції спрямовані на прискорене впровадження фінансових технологій, в Україні цей процес тільки розпочинається. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Інноватика на фінансових ринках : монографія / за наук. ред. С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 466 с.
2. Коваленко Ю. М. Фінансові інструменти в сучасному вимірі. *Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія «Економіка, право»*. 2010. Вип. 2. С. 84–90. URL: <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22a8fc92-9532-4ef5-8719-0188d28b-c5ec/content>
3. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Макропроденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності. *Фінанси України*. 2015. № 10. С. 53–76. URL: https://finukr.org.ua/docs/FU_15_10_053_uk.pdf
4. Інновації у фінансовій сфері : монографія / за ред. В. М. Опаріна. Київ : КНЕУ, 2013. 444 с.
5. Життя і творчість Йозефа Алоїза Шумпетера. *Інститут еволюційної економіки*. URL: http://iee.org.ua/ua/great_scientist/2

6. Christensen C. M., Raynor M. E., McDonald R. What Is Disruptive Innovation? *Harvard Business Review*. December 2015. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/4-keys-to-understanding-clayton-christensens-theory-of-disruptive-innovation>
7. Johnson M. W., Christensen C. M., Kagermann H. Reinventing Your Business Model. *Harvard Business Review*. December 2008 p. URL: <https://hbr.org/2008/12/reinventing-your-business-model>
8. Інновація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інновація>
9. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення. *Економіст*. 2008. № 6. С. 28–34.
10. The Pulse of Fintech. Biannual global analysis of investment in Fintech. *KPMG*. 31 July 2019. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/07/pulse-of-fintech-h1-2019.pdf>
11. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
12. Mouka M. Top 10 fintech innovations transforming the financial sector. *bobs guide*. 15.07.2024. URL: <https://www.bobsguide.com/top-10-fintech-innovations-transforming-the-financial-sector/>
13. Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. *Разумков Центр*. Київ, жовтень 2020 р. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf
14. Christensen C. Disruptive Innovation. In: *The Encyclopedia of Human-Computer Interaction*. Chapter 17. URL: <https://www.interaction-design.org/literature/book/the-encyclopedia-of-human-computer-interaction-2nd-ed/disruptive-innovation>
15. Закон України «Про платіжні послуги» від 30 червня 2021 р. № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

REFERENCES

- Amosha, O. I. "Innovatsiyni shliakh rozvytku Ukrainy: problemy ta rishennia" [Innovative Way of Development of Ukraine: Problems and Solutions]. *Ekonmist*, no. 6 (2008): 28-34.
- Christensen, C. "Disruptive Innovation". *The Encyclopedia of Human-Computer Interaction*. Chapter 17. <https://www.interaction-design.org/literature/book/the-encyclopedia-of-human-computer-interaction-2nd-ed/disruptive-innovation>
- Christensen, C. M., Raynor, M. E., and McDonald, R. "What Is Disruptive Innovation?" *Harvard Business Review*. December 2015. <https://online.hbs.edu/blog/post/4-keys-to-understanding-clayton-christensens-theory-of-disruptive-innovation>
- "Innovatsiia" [Innovation]. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інновація>
- Innovatsii u finansovii sferi* [Innovations in the Financial Sphere]. Kyiv: KNEU, 2013.
- Innovatyka na finansovykh rynkakh* [Innovation in Financial Markets]. Irpin: Universytet DFS Ukraine, 2018.

Johnson, M. W., Christensen, C. M., and Kagermann, H. "Reinventing Your Business Model". *Harvard Business Review*. December 2008. <https://hbr.org/2008/12/reinventing-your-business-model>

Kovalenko, Yu. M. "Finansovi instrumenty v suchasnomu vymiri" [Financial Instruments in the Modern Dimension]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. Seriya «Ekonomika, pravo»*, iss. 2 (2010): 84-90. <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/22a8fc92-9532-4ef5-8719-0188d28bc5ec/content>

[Legal Act of Ukraine] (2002). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

[Legal Act of Ukraine] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

Mishchenko, V. I., and Naumenkova, S. V. "Makroprudentsiini instrumenty v mekhanizmi zabezpechennia finansovoi stabilnosti" [Macroeprudential Instruments in Financial Stability Mechanism]. *Finansy Ukrainy*, no. 10 (2015): 53-76. https://finukr.org.ua/docs/FU_15_10_053_uk.pdf

Mouka, M. "Top 10 fintech innovations transforming the financial sector". *bobs guide*. July 15, 2024. <https://www.bobsguide.com/top-10-fintech-innovations-transforming-the-financial-sector/>

Pyshchulina, O. "Tsyfrova ekonomika: trendy, ryzyky ta sotsialni determinanty" [Digital Economy: Trends, Risks and Social Determinants]. *Razumkov Tsentri*. Kyiv, October 2020. https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf

"The Pulse of Fintech. Biannual global analysis of investment in Fintech". *KPMG*. July 31, 2019. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/07/pulse-of-fintech-h1-2019.pdf>

"Zhyttia i tvorchist lozefa Aloiza Shumpetera" [Life and Work of Joseph Alois Schumpeter]. *Instytut evoliutsiinoi ekonomiky*. http://iee.org.ua/ua/great_scientist/2

Науковий керівник – Манойленко О. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

УДК 658.331.01:004.67
JEL: M12; M59; O15; O35; O39
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-8-195-202>

ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПТИ АКТУАЛІЗАЦІЇ ВПЛИВУ ІНТРОСПЕКЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ НА ДИНАМІЧНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

©2024 ШЕПЕЛЕНКО С. М.

УДК 658.331.01:004.67
JEL: M12; M59; O15; O35; O39

Шепеленко С. М. Інноваційні концепти актуалізації впливу інтроспекції працівників на динамічний розвиток підприємств в умовах цифровізації

Метою статті є формування інноваційних концептів актуалізації впливу інтроспекції працівників на динамічний розвиток підприємств в умовах цифровізації. За результатами проведеного дослідження виявлено, що процес трансформації людських поглядів, який включає перехід від низького рівня освіченості до ери цифровізації, став основою для формування нового типу мислення. Сьогодні доступ до знань та навчальних ресурсів значно розширився завдяки відкритому доступу до ресурсів інтернету та цифрових платформ. Це створює умови для розвитку творчого та критичного мислення працівників підприємства, що є невід'ємною частиною розвитку інтроспекції. Еволюція розвитку людського інтелектуального потенціалу є складним і багатограним процесом, що включає значні зміни в соціальних, економічних і технологічних аспектах життя суспільства. На початкових етапах історії розвитку людства доступ до знань був обмеженим, і освітні можливості були привілеєм вузького кола еліти. Більшість населення займалася фізичною працею та не мала можливості здобувати базову або систематичну освіту. На підставі проведеного дослідження визначено, що одним із основних напрямів інтроспекції працівників на підприємстві є дизайн мислення, який фокусується на глибокому розумінні потреб і бажань, що дозволяє створювати продукти та послуги, які дійсно задовольняють попит споживачів. Цей підхід включає етапи емпатії, визначення проблеми, генерації ідей, прототипування та тестування, що забезпечують системний підхід до інноваційного вирішення проблем. Запропоновано концепцію формування інтроспекції працівників на підприємстві в умовах цифровізації. Наведено математичну модель формування заробітної плати з урахуванням інтроспекції працівників на підприємстві в умовах цифровізації, яка буде враховувати основні критерії, що впливають на формування рівня заробітної плати.

Ключові слова: дизайн мислення, підприємство, персонал, інтроспекція, інновації, цифровізація, штучний інтелект, професійне вигорання, розвиток підприємств, інтелектуалізація, концепція.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 10.

Шепеленко Світлана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, докторант кафедри економіки та менеджменту, Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: svitlana7388@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-3952-2035>